

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Sisäinen turvallisuus | Sisäministeriön julkaisuja 2026:16

Kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskeva valtakunnallinen suunnitelma

Sisäministeriön julkaisuja 2026:16

Kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskeva valtakunnallinen suunnitelma

Sisäministeriö

Sisäministeriö Helsinki 2026

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Sisäministeriö

CC BY-SA 4.0

ISBN pdf: 978-952-324-864-9

ISSN pdf: 2490-077X

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2026

Kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskeva valtakunnallinen suunnitelma

Sisäministeriön julkaisu 2026:16

Teema

Sisäinen
turvallisuus

Julkaisija Sisäministeriö

Yhteisötekijä
Kieli Sisäministeriö
suomi

Sivumäärä

20

Tiivistelmä

Laki yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta (310/2025) tuli voimaan 1.7.2025. Lailla pantiin kansallisesti täytäntöön Euroopan unionin kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvystä annettu CER-direktiivi (EU) 2022/2557. Laki edellyttää kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskevan valtakunnallisen suunnitelman hyväksymistä neljän vuoden välein.

Tässä valtakunnallisessa suunnitelmassa määritetään kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvyn parantamisen tavoitteet, painopisteet, keskeiset toimenpiteet sekä niitä tukeva ohjauskehys. Lisäksi kuvataan kriittisten toimijoiden määrittämisprosessi.

Valtakunnallinen suunnitelma sisältää kuvaukset kriittisiin toimijoihin kohdistuvista tukiprosesseista sekä toimenpiteistä, joilla edistetään julkisten ja yksityisten toimijoiden välistä yhteistyötä. Valtakunnallinen suunnitelma sisältää myös toimenpiteet, joilla tuetaan yrityksiä häiriönsietokykyä koskevien veloitteiden täyttämässä. Lisäksi suunnitelmassa määritetään toimintapuitteet CER- ja NIS2-direktiivien mukaiselle viranomaisten yhteistyölle. Valtakunnallinen suunnitelma toimii kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskevana kansallisena strategiana.

Asiasanat kriittinen infrastruktuuri, varautuminen, EU, turvallisuus, CER, häiriönsietokyky, kriittiset toimijat

ISBN PDF 978-952-324-864-9

ISSN PDF

2490-077X

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-864-9>

Riksomfattande plan för kritiska aktörers motståndskraft

Inrikesministeriets publikationer 2026:16		Tema	Inre säkerhet
Utgivare	Inrikesministeriet		

Utarbetad av	Inrikesministeriet		
Språk	finska	Sidantal	20

Referat

Lagen om skydd av samhällets kritiska infrastruktur och om stärkande av samhällets motståndskraft (310/2025) trädde i kraft den 1 juli 2025. Genom lagen genomfördes EU:s direktiv (EU) 2022/2557 om kritiska entiteters motståndskraft, CER-direktivet, nationellt. Lagen förutsätter att en riksomfattande plan för kritiska aktörers motståndskraft antas vart fjärde år.

I denna riksomfattande plan fastställs målen, prioriteringarna och de centrala åtgärderna för att stärka kritiska aktörers motståndskraft samt en styrningsram till stöd för dessa. Dessutom ingår en beskrivning av den process genom vilken kritiska aktörer identifieras.

Den riksomfattande planen innehåller beskrivningar av processerna till stöd för kritiska aktörer och åtgärderna för att förbättra samarbetet mellan offentliga och privata aktörer. Den riksomfattande planen innehåller också en beskrivning av de åtgärder som gör det lättare för företag att genomföra skyldigheterna i fråga om motståndskraft. I planen fastställs dessutom en policyram för samordning mellan de behöriga myndigheterna enligt CER-direktivet och NIS2-direktivet. Den riksomfattande planen fungerar som nationell strategi för kritiska aktörers motståndskraft.

Nyckelord	kritisk infrastruktur, beredskap, EU, säkerhet, CER, motståndskraft, kritiska aktörer

ISBN PDF	978-952-324-864-9	ISSN PDF	2490-077X

URN-adress	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-864-9

National Plan for the Resilience of Critical Entities

Publications of the Ministry of the Interior 2026:16	Subject	Internal security
Publisher	Ministry of the Interior	

Group author	Ministry of the Interior	Pages	20
Language	Finnish		

Abstract

The Act on the Protection of Infrastructure Critical to Society and on the Improvement of Resilience (310/2025, CER Act) entered into force on 1 July 2025. The CER Act transposed the EU Directive on the resilience of critical entities (EU) 2022/2557 (the Critical Entities Resilience (CER) Directive) into national law. The Act requires that a national plan for the resilience of critical entities be adopted every four years.

This national plan sets out the objectives, priorities and key measures for enhancing the resilience of critical entities, as well as the governance framework supporting those objectives, priorities and measures. The plan also describes the process for identifying critical entities.

The national plan includes descriptions of the processes supporting critical entities and of measures to promote cooperation between public and private entities. It also includes measures to support businesses in meeting their resilience obligations. In addition, the plan sets out a policy framework for cooperation between the authorities under the CER and NIS2 directives. The national plan serves as a national strategy for the resilience of critical entities.

Keywords	CER, resilience, critical entities, critical infrastructure, preparedness, EU, safety, security

ISBN PDF	978-952-324-864-9	ISSN PDF	2490-077X

URN address	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-864-9

Sisältö

1	Johdanto	7
2	Keskeiset viranomaiset ja ohjauskehys	8
	2.1 Keskeiset viranomaiset	8
	2.2 Ohjauskehys ja seuranta	9
3	Kriittisten toimijoiden määrittäminen	11
4	Tavoitteet, painopisteet ja toimenpiteet	13
	4.1 Tavoitteet	13
	4.2 Painopisteet	14
	4.3 Kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokykyä edistävät toimet	16
5	Kriittisten toimijoiden tukeminen	18
	5.1 Toimenpiteet julkisten ja yksityisten toimijoiden välisen yhteistyön tehostamiseksi	18
	5.2 Toimenpiteet pienten ja keskisuurten yritysten tukemiseksi	19
6	Toimintapuitteet CER- ja NIS2-direktiivien mukaiselle viranomaisten yhteistyölle kyberturvallisuusasioissa	20

1 Johdanto

Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut perustavanlaatuisesti ja pitkäkestoisesti. Sisäiseen ja ulkoiseen turvallisuuteen kohdistuvat uhat limittyvät toisiinsa, minkä vuoksi nykyinen turvallisuustilanne edellyttää koordinoituja toimia kansallisen ja rajat ylittävän kriittisen infrastruktuurin kriinkestävyyden ja häiriönsietokyvyn vahvistamiseksi. Valtiollinen hybrdivaikuttaminen, sabotaasitimet ja tiedustelun lisääntyminen muodostavat uhan niin julkiselle kuin yksityiselle sektorille.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2022/2557 kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvystä (jäljempänä CER-direktiivi) sekä 1.7.2025 voimaan tullut laki yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta (310/2025, jäljempänä CER-laki) velvoittavat jäsenvaltioita parantamaan kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä ja varautumista.

Jäsenvaltioiden on CER-direktiivin 4 artiklan mukaisesti laadittava kansallinen strategia, jossa määritellään strategiset tavoitteet ja toimenpiteet kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvyn parantamiseksi. Strategian tulee perustua riskiperusteiseen lähestymistapaan ja siinä tulee huomioida olemassa olevat kansalliset ja alakohtaiset strategiat. CER-lain 5 §:ssä säädetään kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskevasta valtakunnallisesta suunnitelmasta, joka vastaa CER-direktiivin 4 artiklassa tarkoitettua kansallista strategiaa.

Tämä valtakunnallinen suunnitelma toimii kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvyn parantamista koskevana kansallisena strategiana (CER-strategia). Strategiassa kuvataan yhteiset tavoitteet, painopisteet ja toimenpiteet kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvyn parantamiseksi. Lisäksi suunnitelma ohjaa viranomaisia ja toimijoita edistämään kriittisen infrastruktuurin suojaamista ja vahvistamaan kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä johdonmukaisesti ja yhteisten periaatteiden pohjalta.

Strategia on valmisteltu ministeriöiden, Huoltovarmuuskeskuksen sekä Turvallisuuskomitean sihteeristön edustajista koostuvassa poikkihallinnollisessa työryhmässä. Työryhmän toimikausi oli 1.2.2026–30.4.2026. Strategian valmistelussa on otettu huomioon strategian kannalta keskeiset valtioneuvoston periaatepäätökset ja muut päätökset. Strategia on voimassa enintään neljä vuotta.

2 Keskeiset viranomaiset ja ohjauskehys

2.1 Keskeiset viranomaiset

Strategian toimeenpanoon ja ohjaukseen osallistuvat keskeiset viranomaiset ja sidosryhmät:

- **Sisäministeriö:** yhteensovittamistehtävää hoitava ministeriö, jonka tehtävään kuuluu CER-lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta, yhteensovittaminen ja kehittäminen.
- **Ministeriöt:** vastaavat omilla toimialoillaan kriittisten toimijoiden määrittämisestä sekä valvovien viranomaisten ohjauksesta. Lisäksi ministeriöiden tehtäviin kuuluu CER-lain 8 §:n mukaisia häiriönsietokykyyn liittyviä kokonaisuuksia.
- **Valvovat viranomaiset:** valvovat kriittisille toimijoille säädettyjen veloitteiden noudattamista, antavat neuvontaa lain tulkinnasta ja tukevat kriittisten toimijoiden riskienhallinnan kehittämistä sekä häiriönsietokyvyn vahvistamista. Valvovia viranomaisia ovat Energiavirasto, Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea, Ruokavirasto ja Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes sekä Lupa- ja valvontavirasto. Finanssivalvonta toimii CER-direktiivin 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena pankkialan ja rahoitusmarkkinan infrastruktuurin toimialan osalta.
- **Huoltovarmuuskeskus:** osallistuu yhdessä sisäministeriön, muiden ministeriöiden ja valvovien viranomaisten kanssa kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvyn parantamiseen liittyvään työhön sekä toimijoille annettavaan tukeen. Lisäksi Huoltovarmuuskeskus edistää yhteistyössä muiden viranomaisten ja elinkeinoelämän kanssa huoltovarmuuden kannalta välttämättömän kriittisen infrastruktuurin toimivuuden turvaamista.
- **Valtioneuvoston tilannekeskus:** toimii keskitettynä yhteyspisteenä, vastaanottaa osaltaan poikkeamailmoitukset ja välittää tarvittavat ilmoitukset ja tiedot komissiolle.

2.2 Ohjauskehys ja seuranta

Sisäministeriö toimii CER-lain 7 §:n mukaisena yhteensovittamistehtävää hoitavana ministeriönä. Sisäministeriö vastaa CER-lain mukaisen toiminnan yleisestä ohjauksesta, seurannasta, yhteensovittamisesta ja kehittämisestä. Ministeriöt ohjaavat omien alojensa toimintaa ja määrittävät oman toimialansa kriittiset toimijat. CER-lain mukaiset toimialat on esitetty kuviossa 1. Toimialakohtaiset alasektorit ovat listattuna CER-direktiivin liitteessä ”Toimialat, alasektorit ja toimijaluokat”.

Kuvio 1. CER-toimialat

Valvovat viranomaiset valvovat kriittisille toimijoille määrättyjen velvoitteiden noudattamista ja tukevat riskienhallinnan kehittämistä. Lisäksi valvovat viranomaiset ja Finanssivalvonta kehittävät ja tukevat kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä yhteistyössä toimialaministeriöiden ja Huoltovarmuuskeskuksen kanssa.

Ohjauksella varmistetaan, että kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvyn vahvistaminen etenee suunnitelmallisesti ja yhdenmukaisesti eri hallinnonaloilla. Sisäministeriön, muiden ministeriöiden, valvovien viranomaisten ja Huoltovarmuuskeskuksen CER-lain mukaisten velvoitteiden toimeenpanon yhteensovittamiseksi voidaan perustaa yhteistyöryhmiä.

Suunnitelman toimeenpanoa seurataan säännöllisesti. Seuranta varten kehitetään selkeät menettelyt, joilla arvioidaan suunnitelman toteutumista, toimenpiteiden vaikuttavuutta sekä mahdollisia muutostarpeita. Yhteistyön vahvistamiseksi voidaan perustaa pysyviä rakenteita, kuten yhteistyöverkostoja. Lisäksi voidaan järjestää säännöllisiä harjoituksia, jotka tukevat jatkuvaa tiedonvaihtoa ja toiminnan yhteistä kehittämistä eri toimijoiden välillä. Toimeenpanon edetessä menettelytapoja tarkennetaan huomioiden kansalliset tarpeet, toimintaympäristön erityispiirteet sekä EU-tason sääntely.

Ahvenanmaan osalta on annettu maakuntalaki kyberturvallisuudesta ja kriisinkeskeytydestä (*landskapslag om cybersäkerhet och motståndskraft*, ÅFS 2025:57), jolla pannaan täytäntöön NIS2-direktiivi ja CER-direktiivi Ahvenanmaan maakunnassa.

3 Kriittisten toimijoiden määrittäminen

Kriittisten toimijoiden määrittäminen perustuu CER-lain kriteereihin. Määrittämisprosessin tavoitteena on tunnistaa ne toimijat, joiden tarjoamat palvelut ovat elintärkeitä yhteiskunnan toimivuuden kannalta, ja joihin kohdistuvat häiriöt voivat vaikuttaa laaja-alaisesti yhteiskunnan kannalta välttämättömien toimintojen, taloudellisen toiminnan, kansanterveyden, yleisen turvallisuuden tai ympäristön kannalta keskeisten palveluiden ylläpitämiseen. Kriittisen toimijan määrittämisessä huomioidaan tämän valtakunnallisen suunnitelman lisäksi kansallinen CER-riskiarvio sekä rajat ylittävä toiminta ja eurooppalainen yhteismitallisuus. Kriittisen toimijan määrittämistä koskevan asian ratkaisee se ministeriö, jonka toimialaan toimija kuuluu.

Kriittisten toimijoiden määrittämistä koskevat ratkaisut ovat hallintolain mukaisia hallintopäätöksiä. Ministeriöt tunnistavat toimialaltaan ne toimijat, joiden tarjoamat palvelut ovat olennaisia välttämättömien yhteiskunnan toimintojen, taloudellisen toiminnan, kansanterveyden, yleisen turvallisuuden tai ympäristön ylläpitämiseksi. Ennen päätöksentekoa pyydetään lain mukaiset lausunnot yhteensovittamistehtävää hoitavalta ministeriöltä sekä tarvittaessa Huoltovarmuuskeskukselta ja muilta viranomaisilta.

Lausuntojen käsittelyn jälkeen asianosaisille toimijoille varataan mahdollisuus tulla kuulluksi ja niille toimitetaan asian ratkaisuun vaikuttaneet tiedot. Kuulemisen jälkeen asianomainen ministeriö tekee kokonaisharkinnan perusteella hallintopäätöksen siitä, täyttääkö toimija kriittiseksi toimijaksi määrittämisen edellytykset. Päätökset laaditaan hallintolain edellyttämällä tavalla. Sisäministeriö yhteensovittaa ja koordinoi kokonaisuutta sekä ylläpitää valtakunnallista kriittisten toimijoiden luetteloa.

Päätös toimijan määrittämisestä kriittiseksi on voimassa enintään neljä vuotta. Asianomainen ministeriö voi myös peruuttaa päätöksen toimijan kriittisyydestä, jos tämä ei enää täytä annetun päätöksen edellytyksiä tai on lopettanut toimintansa.

Kriittisten toimijoiden määrittäminen

Kriittiseksi toimijaksi voidaan määrittää, jos toimija

1. toimii jollakin CER-laissa määritetyllä toimialalla
 2. tarjoaa yhtä tai useampaa yhteiskunnan toimintakyvyn kannalta keskeistä palvelua¹
 3. toimii Suomessa ja sen omistama, hallinnassa oleva tai käyttämä kriittinen infrastruktuuri sijaitsee Suomessa
 4. JA jos häiriö tai keskeytys palvelun tarjonnassa aiheuttaisi merkittäviä haitallisia vaikutuksia
- toimijan yhden tai useamman keskeisen palvelun tarjoamiseen, TAI
 - muiden keskeisten palvelujen tarjoamiseen palvelusta riippuvaisilla toimialoilla.

1 Komissio on antanut delegoidun asetuksen (EU) 2023/2450 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2022/2557 täydentämisestä vahvistamalla ei-tyhjentävän luettelon keskeisistä palveluista: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202302450.

4 Tavoitteet, painopisteet ja toimenpiteet

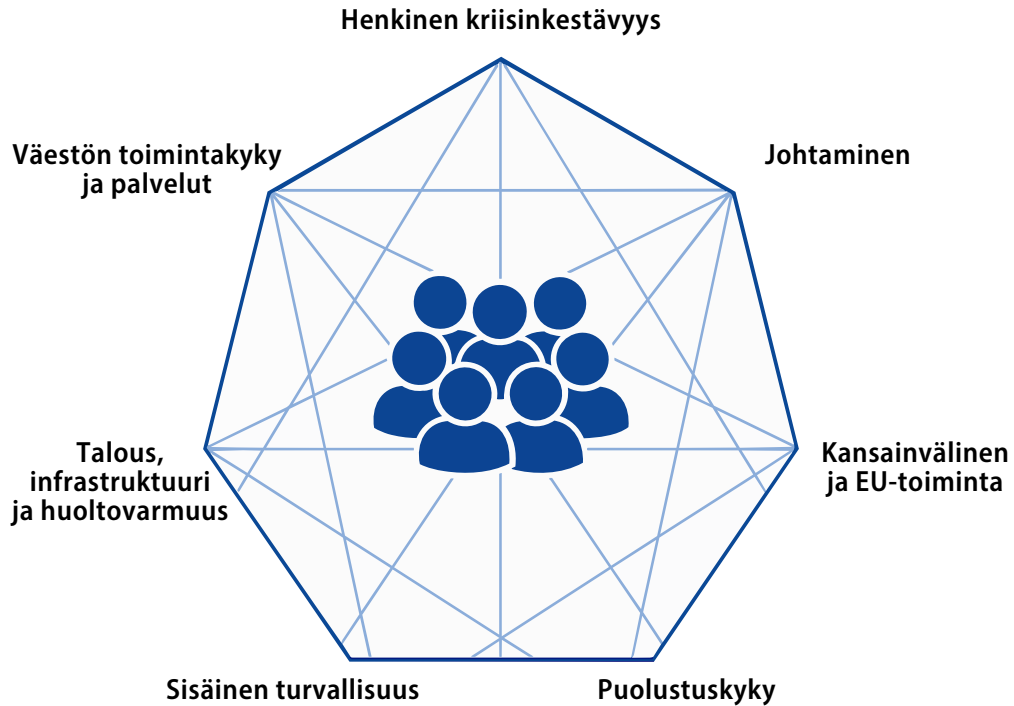
4.1 Tavoitteet

Suomen tavoitteena on kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvyn parantaminen. Tavoitteeseen päästään ennaltaehkäisevillä riskienhallintatoimilla, kuten toimijoita velvoittavilla varautumiseen liittyvillä suunnitelmilla, teknisillä ratkaisulla sekä poikkeamien raportoinnilla. Kriittisten toimijoiden ja viranomaisten yhteistyöllä häiriönsietokykyä saadaan parannettua ja harmonisoitua Euroopan unionin tasolla sekä kansallisesti, ottaen huomioon yhteiskunnan turvallisuusstrategian, uudistetun huoltovarmuuslainsäädännön ja muiden kansallisten ohjausasiakirjojen sisältämät linjaukset. Tässä työssä on syytä huomioida EU:n kriisivarautumista tukeva työ.

Kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvyn parantaminen ja kriittisen infrastruktuurin suojaaminen on keskeinen osa Suomen kriisinkestävyyden varmistamista. Suomalaisen yhteiskunnan kriisinsietokyky perustuu kokonaisturvallisuuden toimintamallin mukaisesti kykyyn ylläpitää yhteiskunnan elintärkeät toiminnot kaikissa olosuhteissa. Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot ovat yhteiskunnan toimivuuden kannalta välttämättömiä, kaikissa tilanteissa ylläpidettäviä toimintoja.

Elintärkeät toiminnot turvataan toimeenpanemalla lainsäädäntöön perustuvia, sopimuksin vahvistettuja ja vapaaehtoisuudella täydennettyjä strategisia tehtäviä, jotka turvataan viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistoimintana. Elintärkeät toiminnot ovat johtaminen, kansainvälinen ja EU-toiminta, puolustuskyky, sisäinen turvallisuus, talous, infrastruktuuri ja huoltovarmuus, väestön toimintakyky ja palvelut sekä henkinen kriisinkestävyys.

Kuvio 2. Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot

4.2 Painopisteet

CER-laki asettaa niin kriittisille toimijoille kuin valvoville viranomaisille, ministeriöille ja Huoltovarmuuskeskukselle velvoitteita, joita ei ole aiemmin samalla tasolla tai laajuudella näillä toimijoilla ollut. Tämä edellyttää yhteisten toimintamallien muodostamista, hallinnollisen tuen tarjoamista eri kokoisille kriittisiä palveluita tarjoaville toimijoille sekä aktiivista tiedonvaihtoa eri toimijoiden kesken. Suomen painopisteet kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvyn parantamiseksi vastaavat näihin tarpeisiin.

Painopiste 1: CER-lain mukaisten prosessien ja rakenteiden muodostaminen ja kansallisten sekä kansainvälisten toimintamallien vakiinnuttaminen. Kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvyn varmistamisen lähtökohtana on, että CER-lain toimeenpanemiseen liittyvät prosessit ovat mahdollisimman toimivia, selkeitä ja ymmärrettäviä niin kriittisille toimijoille kuin valtionhallinnon tahoille. On tärkeää, että esimerkiksi poikkeamailmoitusten lähettäminen ja vastaanotto on tehty mahdollisimman helpoksi ja että kriittiset toimijat määritetään eri toimialoilla yhteneväisten periaatteiden mukaisesti.

Painopiste 2: Kriittisten toimijoiden tukeminen. CER-lain kriittisille toimijoille asettamat velvoitteet, kuten riskiarvioinnin laatiminen, häiriönsietokyvyn varmistamisen toimenpiteet sekä häiriönsietokykyä koskevan suunnitelman laatiminen, asettavat useat toimijat uuteen tilanteeseen. Tämä edellyttää toimijoiden tukemista lain mukaisten velvoitteiden täyttämässä. Kriittisille toimijoille annettavaa tukea käsitellään tarkemmin luvussa 5.

Painopiste 3: Tiedonvaihdon tehostaminen kansallisesti ja kansainvälisesti. Poikkialueellisenä sekä useille yhteiskunnan eri sektorille ulottuvana lainsäädäntönä CER-laki asettaa velvoitteita eri ministeriöille, valvoville viranomaisille sekä eri kokoisille ja eri toimialoilla toimiville kriittisille toimijoille. Lain toimeenpanemisen on oltava yhdenmukaista toimialasta, valvovasta viranomaisesta tai kriittisen toimijan koosta riippumatta. Esimerkiksi kriittisen toimijan määrittämistä koskevien kriteerien tai kriittiseltä toimijalta edellyttävien toimenpiteiden ei tulisi poiketa merkittävästi toisistaan. Kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä voidaan edistää aktiivisella yhteensovittamisella ja tietojen ja parhaiden käytänteiden vaihtamisella yhtäältä kriittisten toimijoiden kesken ja valtionhallinnon toimijoiden välillä, toisaalta kansainvälisten kumppanien kanssa ja EU-tasolla. Samalla varmistetaan toimijoiden keskinäinen yhdenvertaisuus ja vähennetään hallinnollista taakkaa kaikilla tasoilla.

Kuten elintärkeät toiminnot, myös niiden ylläpitämisen kannalta välttämättömät keskeiset palvelut ja kriittinen infrastruktuuri ovat voimakkaasti keskinäisriippuvaisia. Poikkeama yhteen keskeiseen palveluun voi aiheuttaa poikkeamia muihinkin keskeisiin palveluihin yhdellä tai usealla toimialalla. Kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvyn ja varautumisen kehittäminen on siksi tärkeää paitsi toimijan itsensä takia myös muiden kriittisten toimijoiden tarjoamien palveluiden jatkuvuuden ja siten yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden takia. Painopisteiden mukaisilla toimenpiteillä pyritään lieventämään keskinäisriippuvuuksista aiheutuvia riskejä. CER-lain mukaisten prosessien muodostaminen ja optimoiminen, kriittisten toimijoiden tukeminen sekä aktiivinen tiedonvaihto edistävät kriittisten toimijoiden ja niiden muodostamien verkostojen häiriönsietokykyä.

Kriittisten toimijoiden riippuvuudet eivät välttämättä rajoitu ainoastaan Suomen rajojen sisäpuolelle. Yhteiskunnan toimivuuden kannalta keskeisten osatekijöiden, kuten talouden, toimitusketjujen ja energiahuollon rajat ylittävän ja globaalien luonteen myötä häiriöllä keskeisen palvelun tarjoamiseen voi vaikutuksia alueellisella, eurooppalaisella ja jopa globaalilla tasolla. Kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvyn parantamista koskevat tavoitteet ja painopisteet edistävät tällöin myös alueellista ja eurooppalaista turvallisuutta. Suomella esimerkiksi on jaettava kriittistä infrastruktuuria muun muassa naapurimaidensa kanssa, ja yhteistyötä tehdään näiden sekä muiden EU-jäsenmaiden kanssa, jotta Itämeren ja Pohjoismaiden rajat ylittävä infrastruktuurin kriisinkestävyystoimet ovat yhteensovitettuja ja yhteismitallisia.

4.3 Kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokykyä edistävät toimet

Edellä esitettyjä kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä vahvistavia tavoitteita ja painopisteitä edistetään yksityiskohtaisemmilla toimenpiteillä. Sisäministeriö, muut ministeriöt sekä valvovat viranomaiset yhteistyössä Huoltovarmuuskeskuksen kanssa edistävät kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyyn liittyviä kokonaisuuksia. Kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä edistävät toimenpiteet pitävät sisällään muun muassa seuraavia toimenpiteitä:

- strategioiden analysoiminen niihin liittyvien parhaiden käytäntöjen tunnistamiseksi
- parhaiden käytäntöjen vaihtaminen kriittisten toimijoiden määrittämisestä
- tietojen ja parhaiden käytäntöjen vaihtaminen kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskevasta innovoinnista, tutkimuksesta ja kehittämisestä
- tietojen vaihtaminen tarvittaessa kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskevista kysymyksistä asiaankuuluvien Euroopan unionin toimielinten, elinten ja laitosten kanssa.

Lisäksi valvovat viranomaiset antavat yhdessä Huoltovarmuuskeskuksen kanssa kriittisille toimijoille tukea lakisääteisten velvoitteiden täyttämiseksi. Annettava tuki voi pitää sisällään esimerkiksi ohjemateriaaleja ja menetelmiä, häiriönsietokykytestien järjestämistä sekä neuvontaa ja koulutusta.

Poikkeamailmoituksia koskevia prosesseja kehitetään toimijoiden hallinnollisen taakan ja poikkeamailmoitusten tekemisen sujuvoittamiseksi. Lisäksi kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä edistetään kehittämällä sähköinen poikkeamailmoituskanava, jonka kautta kriittiset toimijat voivat mahdollisimman yksinkertaisella tavalla täyttää lainmukaiset velvoitteet poikkeamailmoitusten tekemisestä valvovalle viranomaiselle ja Valtioneuvoston tilannekeskukselle. Sisäministeriö vastaa sähköisen poikkeamailmoituskanavan kehittämisestä ja ylläpidosta.

Lisäksi kriittisten toimijoiden tulee laatia ja säännöllisin väliajoin päivittää riskiarviointi, jossa on otettava huomioon kaikki sellaiset merkitykselliset riskit, jotka voivat johtaa poikkeamaan, eli keskeisen palvelun tarjoamista merkittävästi häiritsevään tapahtumaan. Riskiarviointia laadittaessa kriittisen toimijan on otettava huomioon kriittistä infrastruktuuria ja kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskeva kansallinen riskiarvio (kansallinen CER-riskiarvio), jonka valtioneuvosto hyväksyi 15.1.2026.

Kansallisessa CER-riskiarviossa käsitellään keskeisiin palveluihin kohdistuvia merkityksellisiä riskejä, rajat ylittäviä riippuvuuksia ja toimialojen keskinäisriippuvuuksia. Kansallinen CER-riskiarvio sisältää sekä toimialoittain tunnistettuja ja arvioituja riskejä että kaikille toimialoille yhteisiä riskejä. Riskiarviossa määritetään riskin luonne ja laajuus tunnistamalla ja analysoimalla sellaiset mahdolliset asiaankuuluvat uhat, heikkoudet ja vaarat, jotka voivat johtaa poikkeamaan, ja arvioidaan mahdollinen kyseisen poikkeaman aiheuttama keskeisen palvelun tarjonnan menetys tai häiriytyminen. Riskiarviota hyödynnetään kriittisten toimijoiden määrittämisessä sekä kriittisten toimijoiden laatimissa riskiarvioissa. Kansallinen CER-riskiarvio tulee päivittää vähintään neljän vuoden välein. Kansallinen CER-riskiarvio ei ole julkinen asiakirja.

Kriittisten toimijoiden on myös toteutettava asianmukaisia ja oikeasuhteisia teknisiä, turvallisuuteen liittyviä ja organisatorisia toimenpiteitä häiriönsietokykynsä varmistamiseksi. Lisäksi kriittisten toimijoiden tulee laatia suunnitelma, joka pitää sisällään selostuksen toimenpiteistä poikkeamien syntymisen estämiseksi, tilojen ja niissä sijaitsevan infrastruktuurin suojaamisesta, toimenpiteistä poikkeamien seurauksiin ja häiriötilanteisiin vastaamiseksi torjumiseksi ja lieventämiseksi sekä toimenpiteistä poikkeamista palautumiseksi. Lisäksi suunnitelman on sisällettävä kuvauksen henkilöturvallisuuden varmistamisesta, tiedottamisesta asianomaiselle henkilöstölle sekä toteuttamisaikataulusta. Kriittisen toimijan on lisäksi nimettävä yhteyspiste, jonka kautta poikkeamien ilmoittamista koskeva tiedonkulku järjestetään.

5 Kriittisten toimijoiden tukeminen

5.1 Toimenpiteet julkisten ja yksityisten toimijoiden välisen yhteistyön tehostamiseksi

Valtaosaa kriittisestä infrastruktuurista ylläpitävät elinkeinoelämän toimijat. Kriittisiksi toimijoiksi määritetyt ja näin ollen velvoitteiden kohteena olevat yritykset tarvitsevat riittävästi tukea velvoitteiden noudattamiseksi. Kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvyn vahvistaminen edellyttää tiivistä yhteistyötä julkisen ja yksityisen sektorin välillä. Merkittävin kansallinen rakenne julkisen ja yksityisen sektorin varautumisyhteistyölle on Huoltovarmuuskeskuksen koordinoima huoltovarmuusorganisaatio, johon kuuluu noin 1500 kriittistä yritystä, julkisia toimijoita, viranomaisia ja järjestöjä.

Kriittisen infrastruktuurin turvaaminen on keskeinen osa huoltovarmuutta, josta ministeriöt vastaavat omalla toimialallaan. Ministeriöiden ja niiden alaisten virastojen huoltovarmuutta edistävät toimenpiteet tukevat myös keskeisten palveluiden sekä kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä. Huoltovarmuudella tarkoitetaan väestön toimeentulon ja suojaamisen, maan talouselämän, maanpuolustuksen sekä turvallisuuden kannalta välttämättömien taloudellisten toimintojen, välttämättömien tavaroiden, materiaalien ja palveluiden tuotannon ja saatavuuden sekä kriittisen infrastruktuurin turvaamista normaaliolojen vakavien häiriötilanteiden ja poikkeusolojen varalta ja niiden aikana.

Suomessa kansallinen lainsäädäntö sisältää CER-direktiiviä pidemmälle meneviä varautumisvelvoitteita. CER-lain toimeenpanossa huomioidaan edellä mainitun lainsäädännön ohella mahdollisimman paljon olemassa olevia rakenteita. Tällaisia ovat esimerkiksi toimialojen viranomaisyhteistyöverkostot sekä huoltovarmuusorganisaation sektorit, poolit ja toimikunnat, jotka muun muassa toteuttavat CER-kriittisten yritysten häiriönsietokykyä vahvistavia koulutuksia, harjoituksia ja muita toimia. Ne myös edistävät viranomaisten ja yksityisen sektorin välistä tiedonvaihtoa ja muuta yhteistyötä. Huoltovarmuusorganisaation ja muiden verkostojen kautta jaetaan yrityksille tietoa, ohjeistusta, työkaluja ja muuta varautumista tukevaa materiaalia.

5.2 Toimenpiteet pienten ja keskisuurten yritysten tukemiseksi

Luvussa kuvataan käytössä olevat toimenpiteet, jotka helpottavat kriittisiksi määritettyjen sekä komission suosituksen (2003/361/EY) mukaisten mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten CER-lain velvoitteiden täytäntöönpanoa.

Pienten ja keskisuurten toimijoiden tarjoamat palvelut voivat olla elintärkeitä yhteiskunnan toimintakyvyn kannalta, mutta toimijoilla voi olla rajalliset resurssit ja osaaminen häiriönsietokykyä koskevien velvoitteiden täyttämiseksi. Lähtökohteisesti vaatimukset mitoitetaan suhteessa toimijan kokoon ja resursseihin, mutta tukitoimilla varmistetaan, että myös pienemmät toimijat pystyvät täyttämään vaatimukset kohtuullisin kustannuksin ja hallittavalla työmäärällä.

Kaikille kriittisille toimijoille tarjotaan ohjeita, mallipohjia ja käytännönläheisiä työkaluja riskienhallinnan ja varautumisen tueksi. Osaamista kehitetään myös koulutusten, työpajojen ja neuvonnan avulla. Pienille ja keskisuurille toimijoille tarjotaan mahdollisuus osallistua yhteisiin harjoituksiin ja tilannekuvayhteistyöhön. Lisäksi toimijoita tuetaan teknisissä ja organisatorisissa kysymyksissä. Erityistä huomiota kiinnitetään mikroyrityksiin, joiden resurssit ovat kaikkein rajallisimmat. Sekä valvonta- että tukitoimet suunnitellaan skaalautuviksi ja suhteutetaan toimijan kokoon, toimialaan ja riskiprofiiliin.

Sisäministeriön verkkosivuille on koottu tietoa kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta. Lisäksi verkkosivuilta löytyy kriittisille toimijoille suunnattu käsikirja CER-lain soveltamisen tueksi.

6 Toimintapuitteet CER- ja NIS2-direktiivien mukaiselle viranomaisten yhteistyölle kyberturvallisuusasioissa

CER- ja NIS2-direktiivien täytäntöönpanoon perustuvien lakien soveltaminen edellyttää tiivistä yhteistyötä niitä valvovien viranomaisten välillä. Kyberturvallisuuslakia ja CER-lakia valvovat pääosin samat viranomaiset samoilla toimialoilla. Yhteistyön koordinoiminen on erityisen keskeistä tilanteissa, joissa merkittävän poikkeaman tapahtuessa samaan toimijaan kohdistetaan samanaikaisia valvontatoimenpiteitä, sekä poikkeuksellisesti, mikäli toimivaltaisia valvovia viranomaisia on useampi kuin yksi. CER-lain kansallisen toimeenpanon yhteydessä varmistetaan, että kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä ja kyberturvallisuutta koskevan sääntelyn mukaiset toimivaltaiset ja valvovat viranomaiset toimivat koordinoitusti tiiviissä yhteistyössä.

Yhteisen tilannekuvan, toiminnan yhteensovittamisen sekä koordinoitun viranomaistoiminnan varmistamiseksi keskeiset viranomaiset vaihtavat säännöllisesti tietoja. Yhteistyöllä varmistetaan yhteensovitettu lähestymistapa sekä johdonmukaiset vaatimukset kriittisille toimijoille. Yhteistyön rakenteet, vastuut ja menettelyt dokumentoidaan ja niitä arvioidaan säännöllisesti osana kansallista varautumista ja riskiarviointia.

CER-lain mukaisiksi kriittisiksi toimijoiksi nimetyt toimijat kuuluvat nimeämisen perusteella myös kyberturvallisuuslain soveltamisalaan. Kyberturvallisuuslain ja CER-lain mukaisten valvovien viranomaisten on vaihdettava säännöllisesti tietoja kriittisten toimijoiden määrittämisestä, riskeistä, kyberuhkista ja poikkeamista. Viranomaiset voivat myös kohdistaa toimijoihin valvontaa toistensa pyynnöstä.

Kansallinen yhteistyö kytkeytyy EU-tason rakenteisiin. Viranomaiset osallistuvat aktiivisesti NIS2-yhteistyöryhmän ja kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä käsittelevän ryhmän (CERG) toimintaan ja varmistavat linjausten huomioimisen kansallisesti.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Sisäministeriö PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Inrikesministeriet PB 26, 00023 Statsrådet

www.intermin.fi